



LANTBRUKARNAS  
RIKSFÖRBUND  
Mälardalen

# Nulägesanalys av Uppsala läns livsmedelsproduktion

---

2015

## Innehållsförteckning

<b>1</b>	<b>Inledning.....</b>	<b>2</b>
<b>2</b>	<b>Andra läns regionala livsmedelsstrategier .....</b>	<b>2</b>
2.1.1	2.1 Ett väl fungerande nätverk för ökad samverkan .....	2
2.1.2	2.2 Skapa värdebyggande .....	3
2.1.3	2.3 Lönsamma verksamheter .....	3
2.1.4	2.4 Mätbarhet.....	3
<b>3</b>	<b>Nulägesanalys Uppsala läns livsmedelsproduktion.....</b>	<b>4</b>
3.1	3.1 Primärproducenter .....	4
3.1.1	3.1.1 Mjolkproducenter .....	6
3.1.2	3.1.2 Köttproducenter .....	7
3.1.3	3.1.3 Fjäderfä.....	9
3.1.4	3.1.4 Växtodlingsproducenter.....	10
3.1.5	3.1.5 Fisk & Skaldjur.....	11
3.1.6	3.1.6 Övriga primärproducenter .....	12
3.2	3.2 Sekundärproducenter första ledet .....	12
3.2.1	3.2.1 Slakterier.....	12
3.2.2	3.2.2 Mejerier .....	12
3.2.3	3.2.3 Kvarn/silo .....	13
3.2.4	3.2.4 Importerad råvara .....	13
3.3	3.3 Sekundärproducenter andra ledet.....	13
3.3.1	3.3.1 Bagerier .....	13
3.3.2	3.3.2 Chark .....	13
3.3.3	3.3.3 Osttillverkning .....	13
3.4	3.4 Småskalig livsmedelsförädling .....	13
<b>4</b>	<b>Produktion/konsumtion.....</b>	<b>13</b>
<b>5</b>	<b>Sammanfattning och reflektioner .....</b>	<b>15</b>

## 1 Inledning

I Regeringens budgetproposition från 2014 framgår att man ska ha en strategi som ska omfatta hela värdekedjan från primärproduktion till konsument. Utifrån det och en nationell livsmedelsstrategi har flera län tagit fram regionala strategier för att stärka den regionala livsmedelsproduktionen. Inom Uppsala län finns ännu ingen regional strategi kring livsmedelsproduktionen men denna kartläggnings syfte är att ligga till grund för en eventuell utformning av en sådan strategi.

## 2 Andra läns regionala livsmedelsstrategier

De län som i dagsläget har tillgängliga livsmedelsstrategier är Halland, Jämtland, Södermanland, Västerbotten och Västra Götaland. Vi har även valt att inkludera Österbottens livsmedelsstrategi. Nedan har vi samlat olika delar från deras livsmedelsstrategier som vi tror kan vara till nytta att ta del av inför det eventuella arbetet med att ta fram en livsmedelsstrategi för Uppsala län.

En hållbar livsmedelsförsörjning pekas ut som den huvudsakliga anledningen till att länen valt att ta fram en livsmedelsstrategi. Det som står i fokus är en försörjning av livsmedel som är hållbar både på kort- och lång sikt med goda matvanor och utveckling av den lokala livsmedelsproduktionen. Det ska leda till en positiv utveckling inom matbranschen som i sin tur bidrar till en positiv utveckling av ekonomin, sysselsättningen och utvecklingen i hela länet.

Flera av länen har haft förra Regeringens livsmedelsstrategi *Sverige- det nya matlandet* som utgångspunkt i sitt arbete som syftade till att stärka konkurrenskraften inom livsmedelssektorn. Gemensamt för länen är att de genom en livsmedelsstrategi vill arbeta för att lyfta fram sig som kreativa och attraktiva matregioner, och skapa en ökad kännedom kring länets matkultur, både nationella och internationellt.

Underlaget som länen livsmedelsstrategier grundar sig på har tagits fram genom rundabordssamtal, intervjuer, workshops, seminarier och arbetsgrupper. Representanter från både offentlig och privat sektor har varit delaktiga i det arbetet. De olika länen har genomgående arbetat med olika temaområden inom sina strategier. Vi har valt att lyfta fram de fyra temaområden som strategierna lägger extra tyngd vid.

### 2.1 Ett väl fungerande nätverk för ökad samverkan

Nätverk och samverkan lyfts i flera fall fram som en viktig faktor för att nå den uppsatta visionen. Nätverket beskrivs ha en nyckelroll i utvecklingsarbetet då den innehar resurser och kunskap. Genom att samla aktörer från privat och offentlig sektor är målet att det ska bidra till att skapa nätverk mellan organisationer som kan bidra till genomförandet av handlingsplanen. Samverkan ses som en viktig del i att skapa en kreativ miljö vilket medför ny sysselsättning och attraherar personer till regionerna. En annan förhoppning är att det ska bidra till att skapa innovationer då intressenter träffas hos varandra, utbyter erfarenheter och informeras om nyheter. Ett konkret förslag är att tillsammans med kommunernas näringslivskontor, arrangera möten mellan småskaliga livsmedelsproducenter, restauranger, handlare med flera, runt om i länen för att initiera till affärer. Ett annat exempel är samverkan mellan olika

livsmedelsproducenter och utbildningar så som naturbruksgymnasier och utbildningar inom livsmedelssektorn.

## **2.2 Skapa värdebyggande**

Inom livsmedelsstrategierna beskrivs avståndet mellan producent och konsument som långt och komplicerat. Dagens konsument söker ett mervärde i de produkter de väljer att handla och utmaningen för branschen är att lyckas lyfta fram det mervärde som finns i de lokalt producerade produkterna. Förhoppningen är att konsumenten främst ska välja produkter från det egna länet. Genom att fler människor börjar handla matvaror som producerats lokalt bidrar det till fler jobb och utveckling på platsen. Det bidrar dessutom till att hålla landskapen öppna och minska på transporter. Exempel på tillvägagångssätt för att nå ut med budskapet om mervärde är Bondens Egen Marknad.

## **2.3 Lönsamma verksamheter**

Ett gemensamt mål för samtliga livsmedelsstrategier som länen tagit fram är att det ska vara lönsamt att vara verksam inom livsmedelsbranschen. Att även ha en god tillgång till mat som producerats inom länet lyfts fram som ett viktigt mål att sträva mot. Detta ska i sin tur leda till fler arbetstillfällen och en ekonomisk tillväxt för länet. En hållbar tillväxt beskrivs vara beroende av ett näringsliv som levererar arbetstillfällen och skatteintäkter och livsmedelsnäringen ses som en tillgång för detta. För att gynna livsmedelsföretagen är bättre logistik mellan olika företag exempel på en faktor som anses avgörande för att få företagen inom mat/gastronomi att öka sin omsättning. Det innebär att de råvaror som produceras ska nå förädlingsföretagen, att handeln och restauranger får tillgång till jämna leveranser och att restauranger inom offentlig sektor får tillgång till produkter och råvaror från länet.

## **2.4 Mätbarhet**

De län som utvecklat en livsmedelsstrategi har inom ramen för den också utarbetat syfte och mål för strategin. Att kunna bedöma om syftet och målet uppfyllts kan vara nödvändigt vid en eventuell utvärdering av strategin. Det kan därför vara nödvändigt att en eventuell livsmedelsstrategi har mätbara mål. Vad gäller de län som utformat en regional livsmedelsstrategi så kan vissa av deras mål vara svåra att mäta om de uppfyllts, vilket också poängteras inom strategierna. Om målen anses mätbara kan det trots detta vara svårt att mäta om det är strategin som bidragit till en positiv utveckling eller om det är något annat som bidragit till ett uppfyllt mål. Beroende av var finansieringen till strategin kommer ifrån blir det olika viktigt att kunna redovisa om det är själva strategin som gjort att eventuella mål uppfyllts. Några av de län som har en utarbetat strategi poängterar att de saknar tillvägagångssätt att mäta de mer kvalitativa målen som till exempel höjd kompetensnivå.

Framtagandet av de olika regionala livsmedelsstrategierna har bland annat tagits ur landsbygdsprogrammet, regionala medel och utlysningar mm.

### **3 Nulägesanalys Uppsala läns livsmedelsproduktion**

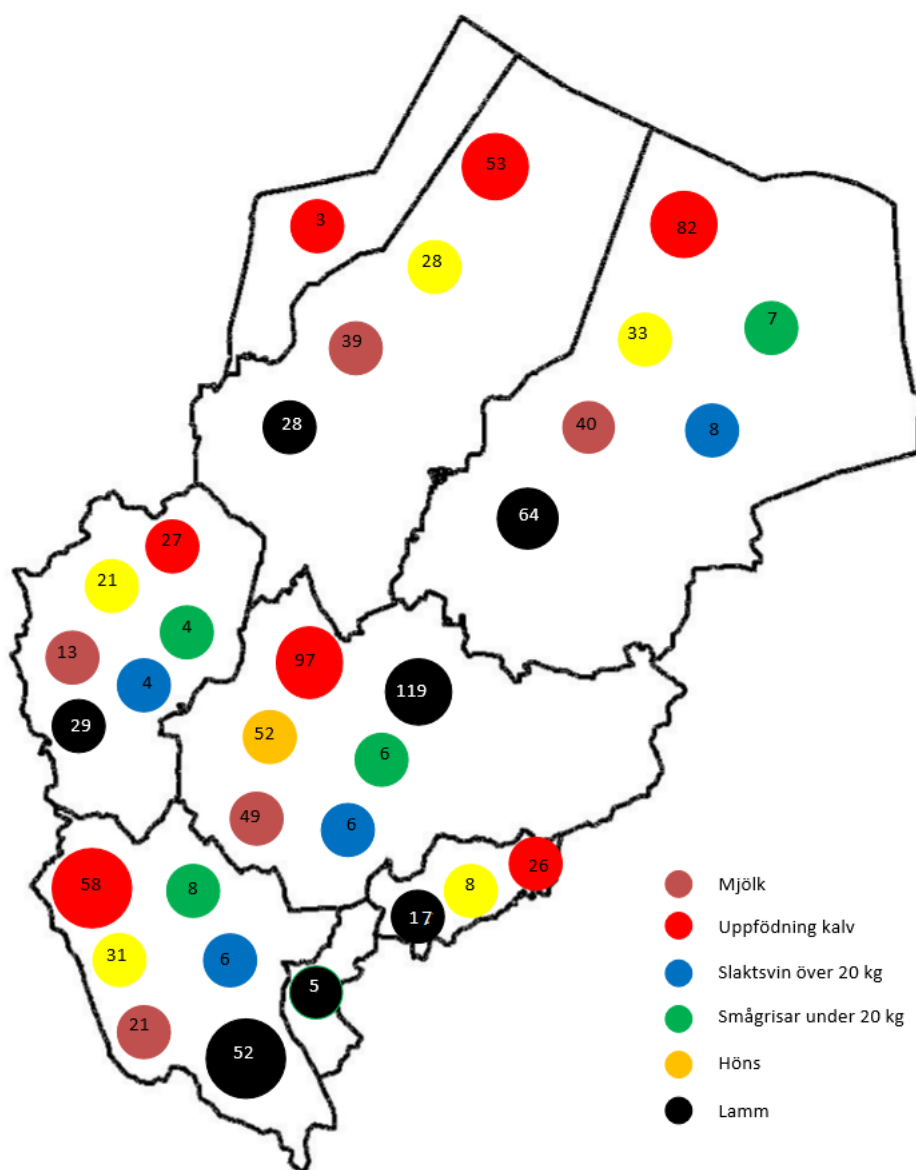
#### **3.1 Primärproducenter**

För att i statistiken räknas som ett jordbruksföretag med djur kan olika kriterier uppfyllas:

- a) brukade mer än 2,0 ha åkermark
- b) brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark
- c) bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal eller bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.
- d) innehade djurbesättning som någon gång från och med den 1 januari till och med specifikt räkningsdatum i juni aktuellt år omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 fjäderfä.

Detta resulterar i att ett jordbruksföretag som har till exempel 2 ha åkermark men endast 5 höns kommer att räknas med i statistiken som jordbruksföretag med höns vilket då kan bli missvisande i statistiken (Jordbruksverkets årsbok, 2014). År 2013 var 32 % av mjölkorna och 25 % av övrig nöt certifierade av KRAV inom Uppsala län. Av lammen var dessutom 16 % som slaktades KRAV-certifierade. Andelen mjölkkor certifierade av KRAV har ökat med 10 % sedan 2009 (Miljömål, 2014).

Karta 1. Karta över Uppsala län, fördelning av de olika animalieproduktionsgrenarna inom varje kommun.



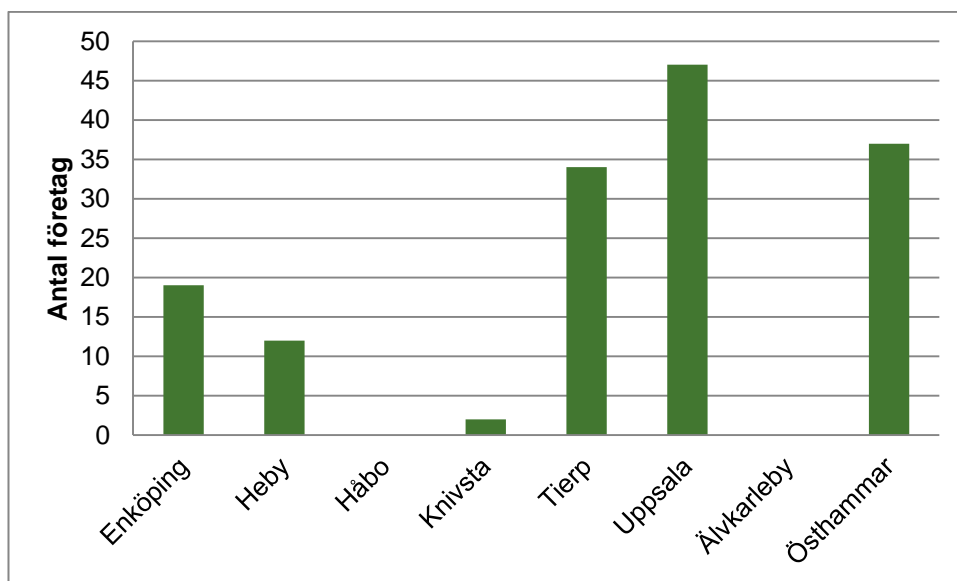
© Länsstyrelsen Uppsala och © Lantmäteriet Geodatasamverkan – GSD-Översiktskartan

Totalt har Uppsala län 2910 jordbruksföretag år 2014. Störst andel jordbruksföretag (527 stycken) inom Uppsala län har mellan 10,1-20,0 ha åkermark och största andelen jordbruksföretag (469 stycken) återfinns inom storleksordningen 50,1-100 ha. Vad gäller företag med husdjur så består den största delen inom länet av företag med nötkreatur (643 stycken)<sup>1</sup> därefter kommer husdjursproduktionen av får (384 stycken). Procentuellt i Uppsala län sysslar flest andel jordbruksföretag med växtodling (43 %) vilket är över riksgenomsnittet på 28 % (Jordbruksstatistik årsbok – företag och företagare, 2014).

<sup>1</sup> Gäller både mjölkproducenter och köttproducenter

### 3.1.1 Mjolkproducenter

Totalt fanns 151 mjölkföretagare inom Uppsala län år 2014. Flest återfanns i Uppsala kommun med 47 mjölkföretag. Tillsammans med Östhammar och Tierp med 37 respektive 34 företag representerar de kommunerna de största inom mjölkföretagandet inom länet. Heby samt Enköping med 12 och 19 företag räknas till de medelstora. Knivsta räknas till de mindre med endast 2 producenter och Älvkarleby och Håbo saknar helt mjölkproducenter år 2014 (LRF Mjolk, Antal företag 2003-2014).



Mjolkproducenter har inom länet stadigt sjunkit de senaste åren. År 2003 fanns 335 mjölkföretag medan det år 2014 endast fanns 151 verkamma mjölkföretag. Sett till ton mjölk producerad per företag har den siffran dock ökat. År 2003 producerades i genomsnitt 314 ton mjölk per mjölkföretagare medan det år 2014 producerades 534 ton mjölk per mjölkföretagare vilket är en ökning med 70 % (Se tabell 1). Sett till den totala mängden mjölk producerad i länet har den sjunkit från 105 031 ton mjölk 2003 till 80 641 ton 2014. Vad gäller antal mjölkkor i länet har siffran mellan 2003-2014 sjunkit med nästan 2000 mjölkkor men per företag har den ökat från att ett företag i Uppsala län i genomsnitt år 2003 hade 36 kor till att det år 2014 hade i genomsnitt 67 kor. Där kan utläsas att produktionen per mjölkko sjunkit med 0,7 ton mellan år 2003 och 2014 (LRF-mjolk; Jordbruksverkets statistik). Detta skulle kunna förklaras genom att många lantbrukare ställt om till ekologisk produktion eller kraftigt ökat antalet mjölkkor vilket kan leda till en sämre produktion under en tid. En annan förklaring skulle kunna vara att många företagare med hög medelavkastning lagt ner sin verksamhet sedan 2003<sup>2</sup>. De senaste två åren har produktionen av mjölk och antalet djur dock varit närmast stabil trots en minskning på 14 företag (LRF-mjolk statistik; Jordbruksverket årsbok, 2014). Av de 10 204 mjölkkor som fanns inom länet 2013 var 3 280 mjölkkor omställda till ekologisk produktion (Jordbruksverkets årsbok, 2014).

<sup>2</sup> Personligt meddelande. Lennart Holmström, LRF – Mjolk, Expert marknadsanalys och branschstatistik.

Tabell 1. Visar förändringen av invägd mjölk i ton och antal mjölkföretag inom Uppsala län mellan år 2003-2014. Uppgifter om invägd mjölk samt antal företag är taget från LRF och statistiken över antal mjölkkor är taget från Jordbruksverket.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Invägning</b>	105 031	101 375	98 949	98 731	94 374	92 908	89 201	86 351	84 669	82 984	80 537	80 641
<b>Antal företag</b>	335	308	294	265	236	226	216	198	188	179	165	151
<b>Antal mjölkkor</b>	12 058	11 952	11 563	11 489	11 744	11 475	11 514	11 039	10 691	9 916	10 204	10 084

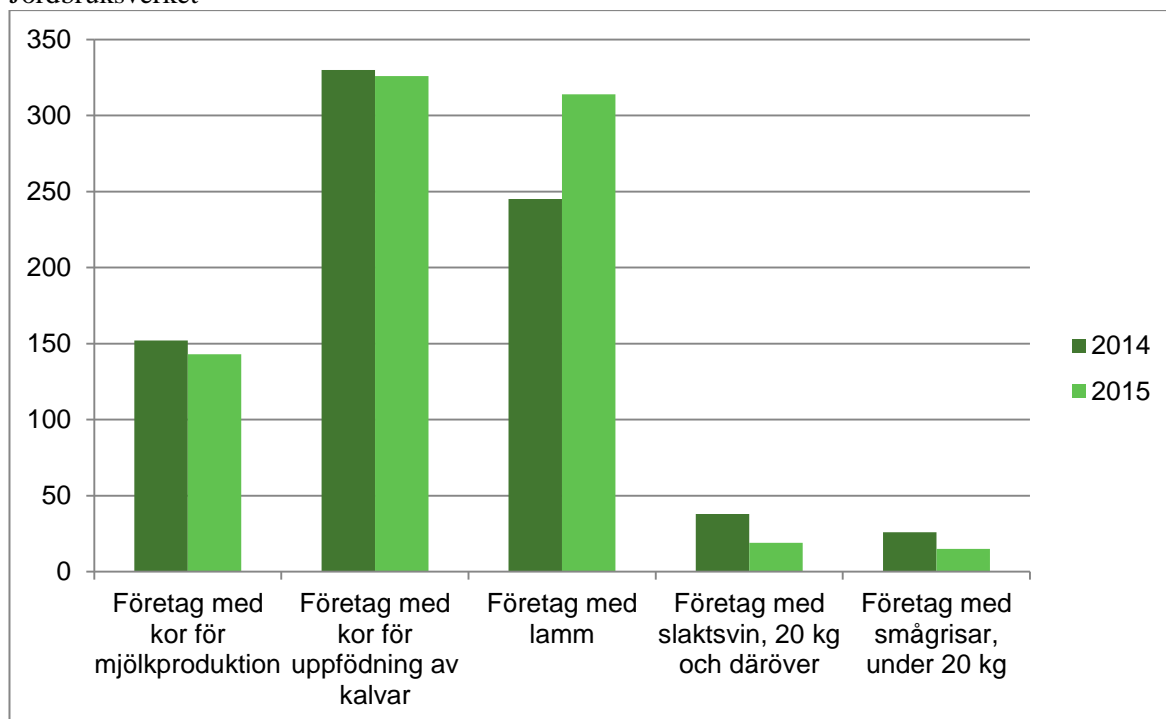
### 3.1.2 Köttproducenter

Inom länet finns produktion av såväl nöt-, gris- samt lammkött. Det finns även en producent av kaninkött. Det finns totalt 612 företag med nötkreatur (2014) varav 152 företag har mjölkkor vilket lämnar 134 företag för köttproduktion (Jordbruksverkets årsbok, 2014). Dock ska nämnas att företag med mjölkkor ofta föder upp tjurkalvarna för slakt. Vad gäller får finns 384 företag, där siffran för hur stor andel som används för kött respektive skinn/ull är oviss. Det återfinns också 39 grisföretagare där finns variation i uppfödningssystem där vissa företagare har dem från födsel till slakt medan andra företag delar upp det och har dem från födsel till 30 kg och andra från 30 kg till slakt.

De siffror som statistiken gällande köttproducenter grundar sig på är från 2013. Detta har jämförts med statistik från hela länet från 2014 och då kan konstateras att en generell nedgång har skett inom samtliga produktionsgrenar, undantaget grisproduktion (Diagram 2).

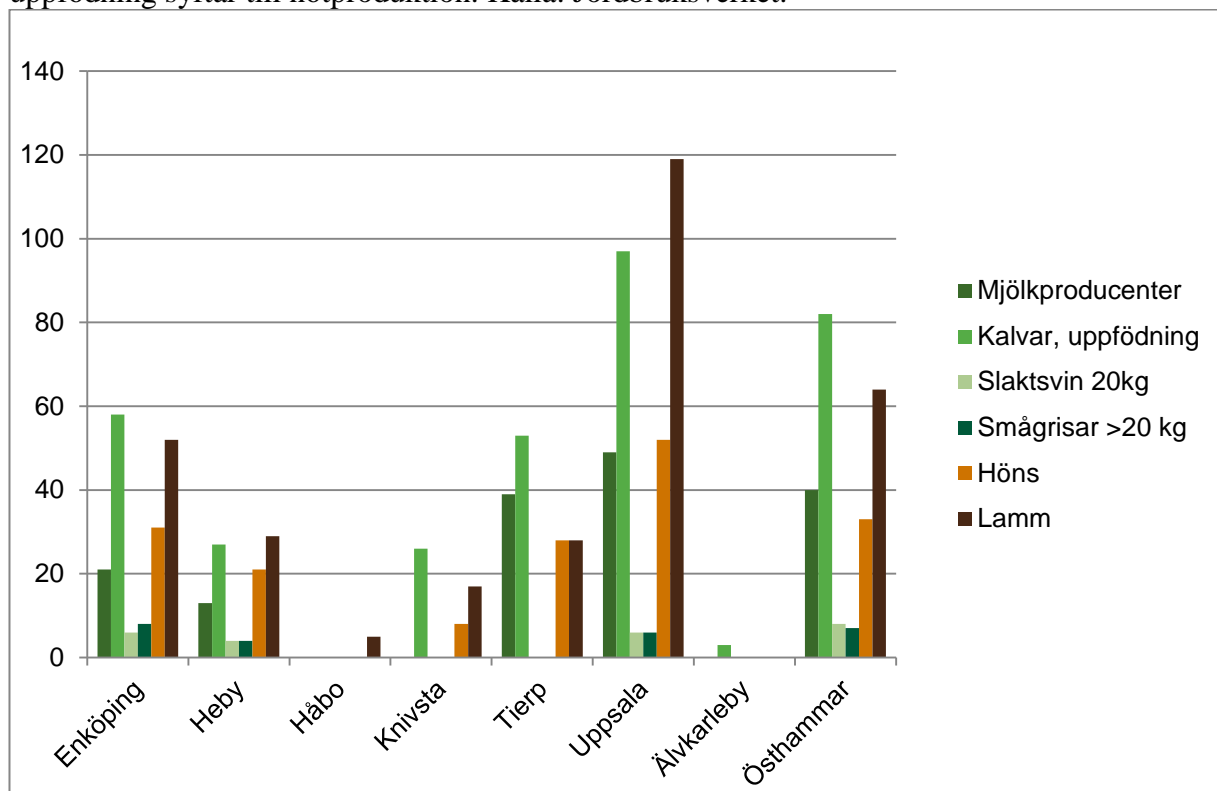


Diagram 2. Visar antalet företag med husdjursproduktion och skillnaden mellan dessa år 2013 och 2014. Kolumnen kalvar, uppfödning syftar till nötproduktion. Källa: Jordbruksverket



Uppfödning av kalvar för slakt är koncentrerad till Uppsala, Östhammar, Tierp och Enköping. I Håbo kommun finns det ingen uppfödare av kalvar och Älvkarleby har ett fåtal uppfödare. Slaktsvin större än 20 kg och smågrisar mindre än 20 kg återfinns främst i Östhammar, Uppsala och Enköping. Även Heby kommun har ett mindre antal producenter av slaktsvin. I Håbo, Knivsta, Tierp och Älvkarleby finns det inga grisproducenter. Lamm finns det överlägset flest producenter av i Uppsala, följt av Östhammar och Enköping. Älvkarleby är den enda kommun som saknar producenter av lamm, se diagram 3.

Diagram 3. Antal företag med husdjursproduktion i Uppsala län 2013. Kalvar uppfödning syftar till nötproduktion. Källa: Jordbruksverket.

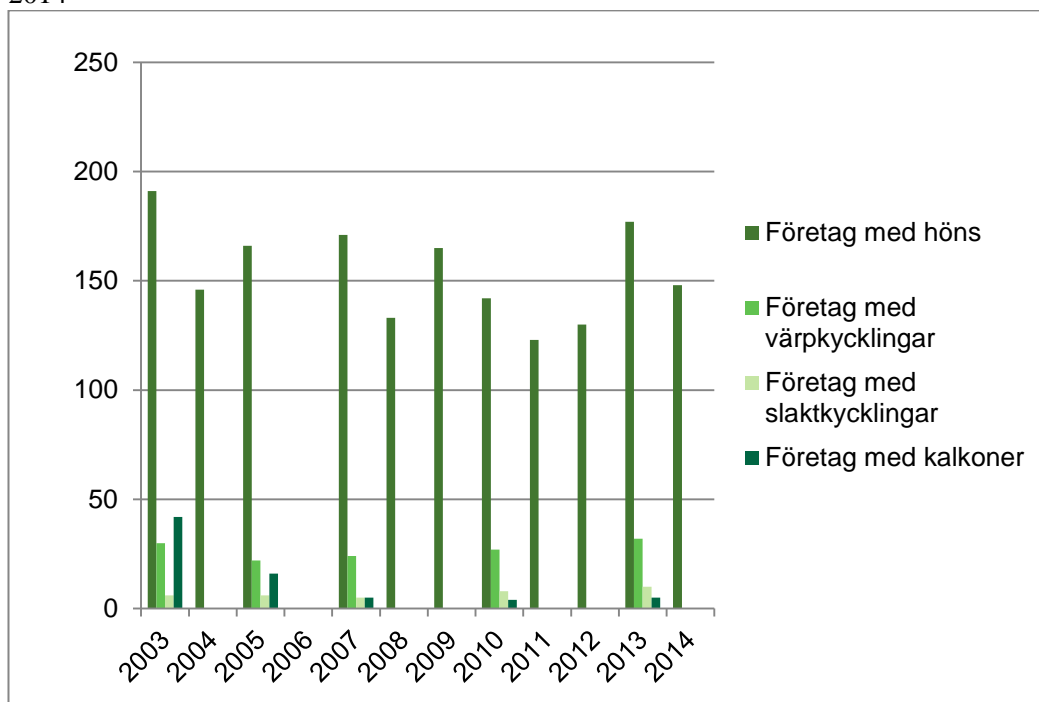


Uppsala är den dominerande kommunen gällande företag med husdjur. De kommuner med minst antal företagare inom området är Älvkarleby och Håbo. Största produktionsgrenarna är uppfödning av kalvar med 330 företag, lamm med 245 företag, slaktsvin med 39 företag och slutligen smågrisar med 25 företag (Jordbruksverkets statistik).

### 3.1.3 Fjäderfä

Vad gäller slaktkyckling produktion så saknas statistik kring det efter år 2013. Det behöver nödvändigtvis inte betyda att Uppsala län saknar slaktkycklingproduktion utan Jordbruksverket utför mer noggranna kontroller ungefär vart tredje år och då dyker dessa upp i statistiken, se diagram 4. Senast slaktkyckling syntes i statistiken var 2013 och då fanns 10 företag (Jordbruksverkets statistik).

Diagram 4. Visar fördelningen av fjäderfäproducenter inom Uppsala län mellan 2003-2014



Vi har både äggproducenter och äggpackerier inom länet. Enligt Jordbruksverkets statistik finns 143 hönsföretag inom länet 2014 vilket troligen tyder på att det finns många producenter i mindre skala som uppfyller andra krav för att räknas som ett jordbruksföretag och då hamnar i statistiken för hönsföretag för att det finns några höns på gården. Det finns sju stycken äggproducenter inom Uppsala län och fyra av dessa har egna packerier på gården. Länet har dessutom ett renodlat packeri. Kläckerier av produktionsdjur finns inte inom Uppsala län<sup>3</sup>. Utöver värphöns finns en producent av vaktelägg inom länet, vaktelproducenten precis som de övriga äggproducenterna inom Uppsala län säljer sin produkt främst på den lokala marknaden. Vaktelproducenten tänker inom en snar framtid att bygga ett slakteri i anslutning till sin gård där han ska slakta sina vaktlar samt kanin.<sup>4</sup>

Inom länet finns en mycket liten strutsproduktion där strutsproducenten har ett fåtal djur (i dagsläget 12 djur) och säljer dagsgammal avkomma vidare till producent utanför länet. Uppsala producenten köper sedan in slaktad produkt som säljs på den gårdsbutik och café som ligger i anslutning till uppfödningens anläggningen.<sup>5</sup>

### 3.1.4 Växtodlingsproducenter

Inom Uppsala län finns totalt 166 356 ha åkermark där 63 099 ha av den är arrenderad. Totalt är 26 777 ha ekologisk omställd jordbruksmark där den största delen är åkermark (23 399 ha) dessutom är 1730 ha under omställning till ekologisk odling. Den genomsnittliga arealen odlad spannmål per företag i

<sup>3</sup>Personligt meddelande. Alexandra Hermansson, Svenska ägg 2015-06-16

<sup>4</sup>Personligt meddelande. Thomas Ohlsson, Tjärdalens fågel 2015-07-30

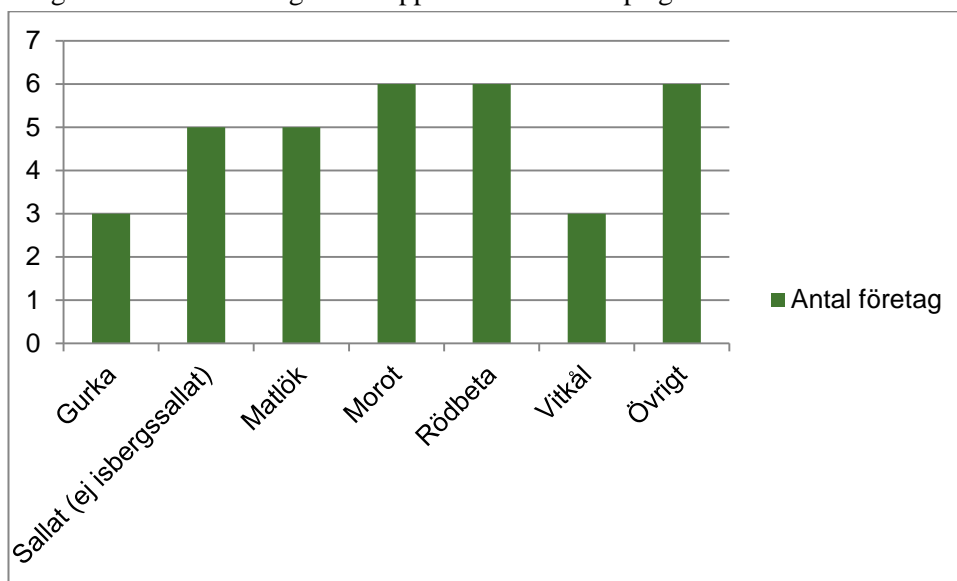
<sup>5</sup> Personligt meddelande. Lars Andersson, Strutsens mat och café 2015-06-16

Uppsala län är drygt 50 ha. Det finns 16 496 ha betesmark inom Uppsala län där 6089 ha är arrenderad mark (Jordbruksstatistik årsbok, 2014).

### 3.1.5 Trädgårdsodling- grönsaker, bär och frukt

Totalt finns det i Uppsala län 40 kommersiella trädgårdsodlare (Diagram 5). De som omfattas av statistiken har en frilandsareal om minst 2 500 kvadratmeter eller en växthusareal om minst 200 kvadratmeter. Gällande frilandsodling var det 32 verksamma företag med en sammanlagd areal på 81 hektar. 20 företag var verksamma inom växthusodlingen med en sammanlagd växthusyta på 20 330 kvadratmeter. Totalt har länet 16 företag verksamma inom odling av köksväxter på friland där morot och rödbeta är de grödor som odlas av flest företag. Morot är den gröda som ger mest avkastning räknat i ton. För odling i växthus är kvisttomater det som flest företag odlar och även den gröda som ger högst avkastning räknat i ton. Det odlas även bär och frukt, främst jordgubbar och äpplen. Fem företag odlar jordgubbar med en avkastning på 252 ton, gällande äpplen är det även där fem företag som är verksamma med en avkastning på 154 ton. Totalt är det sju företag som odlar bär och frukt. Matpotatis odlas av 14 företag med en sammanlagd areal på 160 hektar (Jordbruksverket, *Trädgårdsodling 2014*).

Diagram 5. Antal företag inom Uppsala län fördelat på gröda



### 3.1.6 Spannmål

De spannmålsväxter som odlas i länet är höstvet, vårvete, råg, vårkorn, havre, rågvete, höstraps och vårraps. Höstvet står för den största delen, både sett till kg per hektar (6 860kg) och till totalskörd (240 000ton). Därefter är vårkorn störst sett till totalskörd (155 100 ton) men rågvete störst sett till kg per hektar med 6270kg (Jordbruksverket, 2014)

### 3.1.7 Fisk & Skaldjur

Inom Uppsala län finns två företag som producerar skaldjur, kräftor samt räkor, dessa återfinns i Heby- samt Uppsala-kommun. Det finns totalt 23 yrkesfiskare

inom länet där fyra av dessa för sin verksamhet i Mälaren och är verksamma inom Enköpings kommun. Resterande 19 företagare fiskar längs kusten och de återfinns inom Östhammar-, Tierp- samt Älvkarleby kommun. Flera av yrkesfiskarna utför förädling av fångad produkt där två av företagen har sin förädling utanför länet. Yrkesfiskarna säljer främst sina fångster till en marknad utanför länet men en viss del säljs även till lokala grossister. Till viss del säljer även företagen den egna produkten i gårdsbutiker och på lokala marknader. Dessutom finns flera företag som importerar utländsk vara som sedan förädlas inom länet, den säljs främst på en regional marknad.<sup>6</sup>

### **3.1.8 Övriga primärproducenter**

År 2014 fanns 367 biodlare registrerade hos Sveriges biodlares riksförbund i Uppsala län. Det varierar en del hur medlemmarna säljer sin honung. En del säljer under eget varumärke direkt till slutkund på marknader och andra ställen samt till butik, andra utnyttjar Sveriges biodlares riksförbunds logotyp och säljer till slutkund samt på marknader och till butik. Vissa säljer även på större hinkar (10 L) till Honungsförmedlingen. Det finns även lokala inköpare av honung. Populationen av bin i länet beskrivs som god, även med tanke på senaste årens rapporter om olika sjukdomar som drabbar bina. Det förklaras med en ökande trend av nya biodlare<sup>7</sup>.

## **3.2 Sekundärproducenter första ledet**

### **3.2.1 Slakterier**

Inom länet finns fem slakterier både småskaligt samt större för kommersiellt bruk. Deras gemensamma målsättning är att leverera färdig produkt till en lokal marknad inom länet. Den större andelen av slaktkroppen som inte blir styckningsdetaljer skickas i regel till regionala charkuterier. Av de mindre slakterierna skickas också en del helfall till större charkuterier inom Stockholms län. En tendens som slakterierna sett är att fler producenter också tar återtag för egen försäljning på gården.

### **3.2.2 Mejerier**

Inom länet finns inga större mejerier, dock fem gårdsmejerier. Gårdsmejerierna producerar bland annat ost, glass, och smör för försäljning på gård samt till lokala leverantörer. Mjolkproducenterna inom länet levererar till tre mejerier utanför länet, de är belägna i Gävle, Hedemora samt Stockholm. Dessa tre mejerier är inriktade på produktion av färskmjolkprodukter. Flest mjölkföretag levererar sin mjölk till mejeriet i Stockholm (ca 98 företag), till Gävle levererar drygt 40 företag medan det i Hedemora endast har omkring 7 företag inom länet som levererar dit.

Inom länet finns det även ett växtbaserat mejeri beläget i Ultuna. Råvaran består till största del av cashewnötter och kokos. Produkterna består av ost och säljs främst i matvaruaffärer inom länet (Ultuna mejeri, 2015).

---

<sup>6</sup> Personligt meddelande, Daniel Brelin, Länsfiskekonsulent 2015-06-26

<sup>7</sup> Personligt meddelande, flera olika personer verksamma inom biodling i Uppsala län 2015.

### **3.2.3 Kvarn/silo**

Det finns en kvarn i Uppsala som kommer att stängas under 2017. De kommer fortfarande finnas kvar upptagningsområden för spannmål inom länet. Var dessa ska vara belägna är just nu under utredning (Lantmännen Cerealia-pressmeddelande, 2015).

### **3.2.4 Importerad råvara**

Inom länet finns omkring fem mikrobryggerier vilka ligger spridda över länet. De som kontaktats använder uteslutande importerade spannmålsprodukter. Den färdiga produkten säljs främst på en lokal marknad men minst ett av bryggerierna når en nationell marknad. Dessutom finns ett kaffeföretag och ett senapsföretag inom Uppsala län som båda använder sig av främst importerad råvara.

## **3.3 Sekundärproducenter andra ledet**

### **3.3.1 Bagerier**

Inom länet finns inga större bagerier dock flertalet mindre bagerier.

### **3.3.2 Chark**

Det finns ett större charkuteri inom länet som tar sin råvara från två lokala slakterier. Det ligger beläget i Uppsala. Mindre charkuterier återfinns också inom länet, dessa är då kopplade till mindre slakterier eller också egen gårdsproduktion. Gemensamt är att de använder lokal råvara och säljer sin produkt främst på en lokal marknad.

### **3.3.3 Osttillverkning**

I länet saknar vi större producenter av ost. Däremot finns flera gårdsmejerier där några är inriktade på osttillverkning. Det finns inom länet idag både ost gjord på get-, ko- samt buffelmjolk. Gemensamt för de flesta är att de producerar sin egen råvara och säljer sedan den färdiga osten främst lokalt.

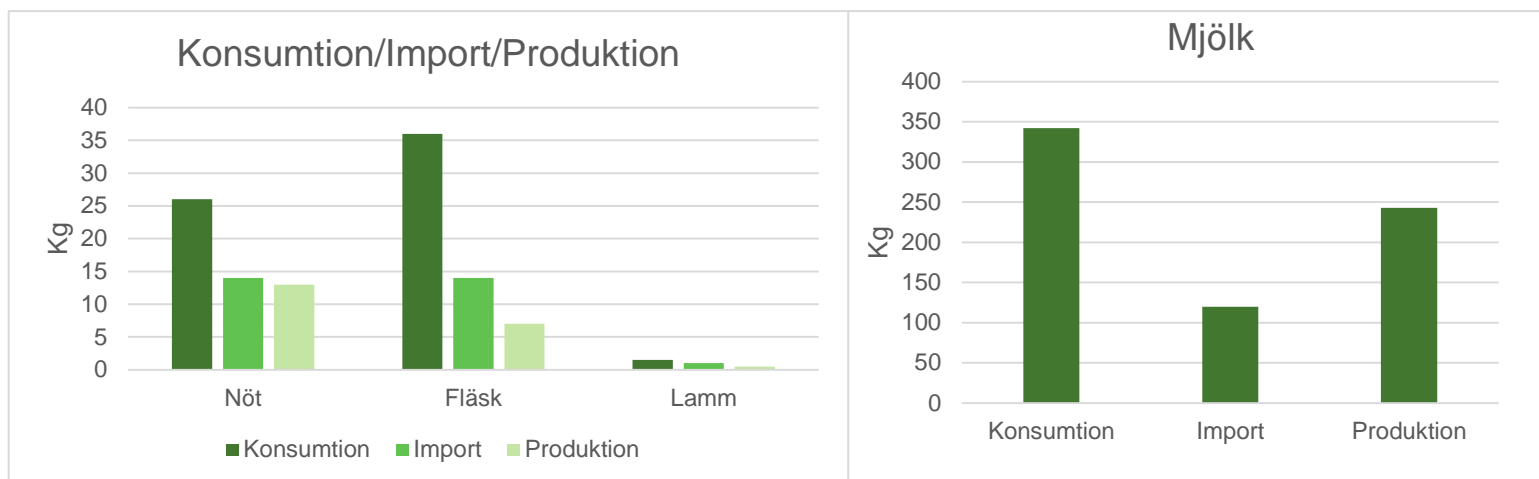
## **3.4 Småskalig livsmedelsförädling**

Uppsala län har en utbredd matturism där konceptet är att man besöker den egna gården samtidigt som man kan köpa med sig av den gårdsegna produkten. I Uppsala län återfinns drygt 50 stycken gårdar som erbjuder detta och dessa är spridda över länet, flest återfinns i södra delen av länet och något glesare tycks det vara i östra delen av länet ([bondensmatuppland.se](http://bondensmatuppland.se)). De olika gårdarna ger tillsammans ett brett utbud av råvaror och förädlade produkter. Några av de produkter som kan återfinnas är bland annat kött, skinn, ost, sylt och grönsaker.

## **4. Produktion/konsumtion**

Jämförelser har gjorts mellan hur mycket som produceras inom Uppsala län och hur mycket den genomsnittliga svensken konsumerar (Diagram 5). Det ger en bild av hur livsmedelsförsörjningen ser ut inom länet. Vad gäller konsumtion menas totalkonsumtion, alltså det som finns tillgängligt för konsument och importerad råvara inkluderas därför. För beräkningar se bilaga 2.

Diagram 5. Diagrammen visar den genomsnittliga konsumtionen av olika livsmedel i Sverige år 2012 per person och år. Stapeln ”import” visar hur mycket av konsumtionen som i genomsnitt var importerad råvara. I stapeln ”produktion” visas hur mycket det som producerats inom Uppsala län skulle räcka till om varje person konsumerade som medelsvensken år 2012.



## 5. Sammanfattning och reflektioner

Vad gäller den presenterade statistiken i denna nulägesanalys anser vi att den snarare än exakt data ska ge en fingervisning om hur det ser ut inom länet. Detta för att den stundtals varit svårtydd och ibland har fler källor inte överensstämt med varandra.

Sammantaget kan konstateras att Uppsala län har en utbredd primärproduktion där spannmålsodling står för den största delen. Inom husdjursproduktionen är Uppsala kommun dominerande och detta kan bero på faktorer så som storlek på kommunen då den är störst inom länen. Vissa delar av livsmedelskedja saknas eller finns endast i liten skala inom Uppsala län, exempel på detta är slaktkyckling som saknas helt. Även storskaliga mejerier och slakterier är också exempel på något som saknas inom länet. Vid en utformning av en livsmedelsstrategi finns därför anledning att fundera kring om länet ska satsa på den befintliga produktionen och specialisera sig inom detta eller om man hellre ser att alla produktionsgrenar och hela produktionskedjan ska finnas och därför med hjälp av livsmedelsstrategin försöka bygga upp detta. Andra faktorer som kan reflekteras kring är om strategin ska utformas så att den till exempel i stora drag endast gynnar primärproduktionsledet, kommer detta då leda till att det sekundära ledet, så som slakterier och mejerier utökas inom länet eftersom att det då finns en efterfrågan?

Av de produktionsgrenar som finns i länet är dessa inte jämnt fördelad över kommunerna. Vissa kommuner saknar helt vissa grenar. Ett exempel på en kommun som saknar flertalet produktionsgrenar som de andra har är Håbo, där saknas helt mjölkproduktion, grisproduktion, äggproduktion och kalvproduktion. Om detta är på grund av att Håbo är en liten kommun eller om det behövs extra medel eller kunskap för att ha en primärproduktion där är möjligtvis av intresse att vidare undersöka.

Andra län har satt upp tydliga syften och mål med sina strategier vilket kan leda till att en strategi blir tydligare. Vad dessa syften och mål är och vem/vilka som bestämt detta har varit olika inom länen. Det kan vara värt att fundera på vilka som ska vara representerade då en livsmedelsstrategi ska arbetas fram, exempelvis som både privat och offentlig sektor ska finnas representerade. Det är även värt att belysa konsumentens stora inflytande och att det därför kan vara nödvändigt att på något vis lägga in deras åsikter i detta.

Att målen är mätbara är något som andra län haft problem med och därför kan mätbarheten vara något som bör lägga ner extra energi på inför en eventuell utvärdering av kommande strategi.